

Vanliga frågor om Ripfjället med svar från wprd

Nedan redovisas löpande de vanligaste frågor och svar som inkommit till wprd.

- Jag har hört att wprd skattefuskat och varit med i Panama-skandalen, stämmer det?

wprd: Nej, det stämmer inte. Det finns en logisk förklaring till varför wprd's namn kommer upp om man googlar på Panama-dokumentet. Detta har att göra med att wprd var aktiv i Panama år 2008-2014 och då använde advokatbyrå Mossack Fonseca, efter en rekommendation från den tyska Handelskammaren. Mossack Fonseca är den advokatbyrå som läckte dokumentet och som bl.a. samarbetade med Nordea för att skatteplanera åt sina förmögaste kunder. wprd sysslade inte med skatteplanering utan projektutveckling men råkade ha samma advokatbyrå som figurerade i skandalen.

- Har Malung-Sälens kommun godkänt projektet på något sätt redan innan wprd påbörjat sin samråds- och tillståndsprocess för vindkraftsparken på Ripfjället?

wprd: Nej, det är felaktigt att kommunen har godkänt projektet redan, för det krävs ett beslut om tillstyrkande enligt 16 kap. 4 § miljöbalken. För att kunna bygga en vindkraftspark krävs att många förutsättningar är uppfyllda, exempelvis behöver det finnas arrendeavtal med berörda markägare, tillstånd för vindkraftsparken, koncession för en tänkt elanslutning av parken och mycket annat. För att wprd ska påbörja samrådsprocess med alla berörda aktörer krävs att det finns arrendeavtal med de markägare som ingår i projektområdet. Markägarna i vindkraftspark Ripfjället består av Malung-Sälens kommun, Bergvik skog samt ett stort antal privata markägare. De arrendeavtal som wprd har slutit med markägarna avser att markägaren arrenderar ut marken till wprd för att projektera, bygga, drifva och nedmontera parken under ett visst tidsspann. Givetvis under förutsättning att tillstånd för vindkraftsparken erhålls. Att kommunen i egenskap av markägare har skrivit ett arrendeavtal med wprd har ingenting med tillståndsprocessen att göra. Tvärtom står tydligt inskrivet i det befintliga arrendeavtalet att *"Det står Fastighetsägaren helt fritt att inkludera eller exkludera detta projekt i kommande översiktsplaner eller vindbruksplaner inom kommunen. Fastighetsägaren kan likaså agera helt fritt i en situation där projektet får en förfrågan om tillstyrkande enligt 16 kap. 4 § MB."*

- Behöver Dalarna och Värmland verkligen mera el?

wprd: Ja, Dalarnas och Värmlands län behöver mera el, för även om det redan finns en hel del kraftproduktion så är den årliga konsumtionen av el är högre än produktionen i båda länen sammantaget. Utifrån SCBs statistik (2017) behöver elproduktionen öka med knappt 5 TWh årligen om det ska produceras lika mycket el i länen som det används. Den planerade vindkraftsparken på Ripfjället skulle kunna bidra med ca 20 % av detta. Elproduktion och konsumtion i länen varierar under olika år, den totala bilden visar dock att det skulle vara bra med ökad elproduktion här.

- Varför är vindkraftsutbyggnaden så viktig just i denna region, finns det inte andra alternativ?

wprd: För att klara klimatutmaningen kommer vindkraften behöva byggas ut i hela Sverige. Energimyndigheten släppte 2019-05-06 en ny rapport där man betonar att det **just i elprisområde 3** (där Värmland och Dalarna ingår) är särskilt viktigt att få till ny elproduktion eftersom det där finns mest elanvändning samtidigt som man bättre nyttjar den redan välutbyggda infrastrukturen. [Läs hela rapporten här.](#)

- **Hur ser riskerna med iskast ut för projektet, kommer det att vara riskabelt att vistas i området vintertid och hur kan man minimera dessa risker?**

wpd: Under särskilda väderförhållanden vintertid finns risk för isbildning på vindkraftsverkens vingar och maskinhus, vilket ger en förhöjd risk för iskast från vindkraftverken. Isbildning sker främst när temperaturen är mellan ca -10°C och 0°C och det är hög luftfuktighet (exempelvis vid snöväder, låga moln eller dimma). Vindkraftverken har automatiska system som stänger av vindkraftverken vid vibrationer eller annan driftsstörning. Risken att träffas av is som kan orsaka skador på människor är mycket liten och motiverar inte några avspärningar, men som regel sätts varningsskyltar upp i samråd med tillsynsmyndigheten. Det är verksamhetsutövaren som är ansvarig för säkerheten inom vindparken och för att säkerställa en korrekt riskbedömning kan en särskild analys av nedisningsprofilen genomföras. Utifrån resultatet från analysen finns olika åtgärder som kan vidtas, både vad gäller teknisk konstruktion och styrning samt i form av olika system för att uppmärksamma när och var det finns en förhöjd risk för iskast. Att förhindra ispåbyggnad på vingarna är inte enbart en säkerhetsfråga utan även viktigt för att inte få en försämrad elproduktion på grund av is. Det har under det senaste decenniet utvecklats olika tekniska system för att minimera isbildning, detektera is och för avisning med värme. De långa ledtiderna för tillståndsprocessen och den snabba teknikutvecklingen gör att det inte är möjligt att låsa fast sig vid en viss teknik, eftersom det kan finnas nya och bättre tekniska lösningar i framtiden. wpd följer noga forskning och utveckling av tekniska lösningar för nedisningsfrågorna, för att kunna tillämpa bästa tillgängliga teknik på marknaden vid tiden för uppförandet.

- **Hur kan wpd säga att det går att bygga vindkraft i ett område där det finns kungsörn och vad säger kungsörnsgruppen om det?**

wpd: wpd kommer hålla de avstånd till örnbönsområden som är praxis i Sverige och som domstolarna därför kräver. Kungsörn är en av de fågelarter som är känsliga för vindkraftsutbyggnad. Naturvårdsverket tagit fram en [Synthesrapport om vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss](#) med beskrivning av olika risker och även rekommendationer om avstånd till boplatser och undantagande av olika habitat för fåglar och fladdermöss. Vid framtagande av en miljökonsekvensbeskrivning för det planerade projektet ska bolaget ta fram tillräckligt underlag så att tillståndsmyndigheten kan bedöma om det sökta projektet är tillåtligt eller inte. wpd har därför låtit en extern konsult inventera olika fåglar och fladdermöss i området. Rapporter från dessa inventeringar lämnas in till tillståndsmyndigheten samtidigt som ansökan och MKB. wpd har även tidigt haft kontakt med kungsörnsgruppen som en viktig kunskapskälla om förekomst av kungsörn i regionen, och har utifrån genomförda studier och ändringar i layout av parken bett om synpunkter. Kungsörnsgruppens roll i tillståndsprocessen är dock inte att godkänna områden där det planeras vindkraft utan snarare att bidra med kunskap för att avråda från vindkraft i områden där kungsörnsförekomst är ett betydande motstående intresse. Det är varken wpd eller kungsörnsgruppen som avgör om projektet kan byggas med hänsyn till förekomst av kungsörn i området. Detta avgörs av tillståndsmyndigheten som gör bedömningen utifrån alla inkomna synpunkter och faktaunderlag.

- **Varför påstår wpd att det inte finns några höga naturvärden i projektområdet?**

wpd: Alla skogar i Sverige har mer eller mindre partier med högre naturvärden, även om stora delar kan utgöras av ren produktionsskog. Även inom projektområdet för Ripfjället förekommer områden med högre naturvärden, vilket wpd har beskrivit i avsnitt 5.2.3 samt 6.2 i Samrådshandlingen. Av den skog som finns inom projektområdet har ca 85 % kalavverkats sedan år 1940 och utgörs till största delen av produktionsskog. Samtliga vindkraftverk, kranplaner och uppställningsytor och huvuddelen av nya tillfartsvägar placeras utanför områden med höga naturvärden och inga skyddsvärda arter kommer att påverkas negativt.

- **Varför bygger man inte solkraft istället för vindkraft?**

wpd: wpd är positiva till solcellsutbyggnaden och driver egna solcellsprojekt i Europa. Det är däremot inte möjligt att ha så storskalig elproduktion från solceller som för vindkraft i Sverige, även om den småskaliga solkraften ökat. Hela Sveriges solkraft levererade ca 400 GWh under 2018, vilket motsvarar mindre än hälften av vindkraftspark Ripfjället.

- **Hur menar man att vindkraftsel skulle kunna minska koldioxidutsläppen och därmed kunna bidra till att stoppa klimatförändringarna?**

wpd: All förnybar el som produceras i Sverige matas in det allmänna elnätet, som i första hand försörjer den svenska elkonsumenterna. I dagsläget har Sverige ett nettoöverskott av el, och kan därmed exportera el till övriga Europa. Denna export sker i huvudsak till Danmark och Finland, men eftersom det nordiska elsystemet är sammankopplat med övriga Europa exporteras indirekt även till andra länder. Danmark och Finland importerar alltså förnybar el från Sverige och det tränger därmed ut befintlig kolkraft i dessa länder. Så även om Sverige inte har någon egen fossilkraft som kan ersättas så leder all vindkraftsutbyggnad i Sverige till att koldioxidutsläppen minskar någon annanstans. Den mängd förnybar el som Ripfjället skulle kunna producera sparar ca 860 000 ton koldioxidutsläpp per år. Det är svårt att förstå vad den siffran innebär i realiteten, men som jämförelse skulle det ge en större besparing av utsläpp än om hela Sveriges inrikesflyg ersattes med tåg, eller om alla bilister i Värmlands och Dalarnas län skulle ställa bilen och cykla årets alla dagar.

- **wpd påstår att Malung-Sälens kommun som stor markägare skulle tjäna mellan 6-8 miljoner om året om parken byggs. Stämmer det, hur är det uträknat och varför är det ett spann?**

wpd: Ja det stämmer. Malung-Sälens kommun är den största markägaren i projektet och har skrivit på ett arrendeavtal med wpd som ger avkastning till markägaren i det fall wpd får tillstånd att bygga och börja producera el till elnätet. Avkastningen beror på hur mycket el som matas in i nätet, och detta kan uppskattas genom att göra en exempellayout på hur parken skulle kunna se ut och därefter uppskatta hur mycket el som kan produceras på kommunens mark. Beräkningen utgår från den exempellayout på 40 vindkraftverk som återges i samrådshandlingen, varav 29 är lokaliserade på kommunens mark. Med en produktionsberäkning utifrån wpd´s genomförda vindmätning och med 40 Siemens Gamesa 5,8 MW-verk kan parken producera 860 GWh per år (vilket självklart kan variera mellan olika år åt båda hållen). Utifrån ett framtida elpris på 33 öre/kWh och avkastning enligt ingått avtal mellan wpd och kommunen beräknas detta ge en avkastning till kommunen om ca 8 miljoner per år. Om det istället skulle bli ca 23 verk på kommunens mark eller om elpriset stiger eller sjunker kan avkastningen bli annorlunda. Därför är det viktigt för wpd att ge ett spann på ersättningen för arrendet. Det är dock helt klart att i det fall parken blir byggd kommer större antalet vindkraftverk vara lokaliserade på kommunens mark.

- **Jag har hört att vindkraftsvingarna innehåller ett ämne som heter Bisfenol A och som är skadligt. Kommer det vara farligt att vistas i vindkraftsparken eller att äta bär och svamp som plockats i området?**

wpd: Nej, det finns ingen risk att Bisfenol A från vingarna kan leda till någon risk för människor att vistas i parken eller äta svamp eller bär inom området. Vingarna kan förvisso innehålla Bisfenol A men i så låga halter att det inte kommer att påverka människor eller djur. Bisfenol A (förkortas BPA) finns framförallt i plastprodukter som CD- och DVD-skivor, tandfyllningsmaterial, kameraskal, epoxifärger, epoxylim, tryckfärger och kopieringspapper. Bisfenol A finns också i olika typer av matbehållare, till exempel konservburkar, enstaka artiklar för mikrovågsvärmning, genomskinliga pipmuggar och förvaringskärl samt hårda vattenflaskor som används vid sport.

Ämnet Bisfenol A är misstänkt hormonstörande och som kan påverka fortplantningen. Ämnet påträffas i nästan alla urin- och blodprover från människor, vilket tyder på att de flesta av oss hela tiden får i oss låga doser av ämnet. Det sker främst genom mat och dryck som varit i kontakt med de plaster som används bl.a. i vanliga konservburkar eftersom rester av bisfenol A kan läcka från materialen (fakta från Kemikalieinspektionen).

Bisfenol A används även vid tillverkning av vindkraftsvingar. Mängden Bisfenol A i en vindkraftsvinge på 20 ton är ca 20 g, vilket motsvarar 1 mg/kg av materialet. Halten i en vinge är således lägre än maximal halt i konserver (tillåten urlakning 3 mg /kg föda: European Commission, 2000a). Den frisatta mängden Bisfenol A är oerhört mycket lägre än så. Bisfenol A omsätts i koppen och utsöndras snabbt, problemet är att man får en kontinuerlig tillförsel från maten. Bisfenol A bryts snabbt ner i jord med en halveringstid på under en vecka. Det finns således ingen risk för att ämnet lagras varken i naturen, i kroppen, eller att bär och svamp plockat i området kan innehålla skadliga mängder av Bisfenol A.

- Vad tjänar Malung-Sälens kommun på den planerade vindkraftsparken?

wpd: Det finns olika sorters vinster för kommunen med den planerade vindkraftsparken i form av skapande av arbetstillfällen, skatteintäkter, marknadsföringsfördelar, möjlig företagsutveckling och bidrag till närområdet i form av wpd's vindkraftsfond. Utöver detta är Malung-Sälens kommun den största markägaren i projektområdet och har arrendeavtal med wpd om att upplåta marken till en vindkraftsetablering, i det fall wpd erhåller ett tillstånd för vindkraftsparken. Det är viktigt att påtala att avtalet tydligt redogör för att det inte innebär att kommunen har tagit ställning till projektets tillåtlighet.

Som för alla markägare med arrendeavtal innebär uppförandet av vindkraftsparken en ekonomisk ersättning baserad på vilken utformning den slutliga vindkraftsparken får. I samrådsunderlaget har wpd redovisat en exempellayout på hur en vindkraftspark skulle kunna se ut inom det avgränsade projektområdet. Detta är endast ett exempel på utformning och det är inte förrän vid den slutliga detaljlayouten det avgörs vilken framtida avkastning berörda markägare erhåller. wpd bedömer att ekonomisk ersättning till kommunen som markägare skulle uppgå till mellan 6 och 8 miljoner kronor årligen, beroende på slutlig utformning.

- Varför ska Sverige upplåta naturområden för vindkraftsutbyggnad när vi redan är självförsörjande på el i Sverige?

wpd: Sverige är idag en exportör av el, precis som vi exporterar exempelvis malm och skogsprodukter och importerar kaffe och andra produkter som inte finns i Sverige. Export av produkter innebär inkomster till Sverige, men när det gäller export av vindkraftsel så finns en annan helt ovärderlig vinst – den kan ersätta fossilkraft i övriga Europa och bidrar då till att minska koldioxidutsläppen globalt. Förnybar elproduktion från vindkraft kan således bidra aktivt i det viktiga arbetet att stoppa de pågående klimatförändringarna.

Sverige går dessutom mot ett framtida underskott av el när dagens kärnkraftsreaktorer tas ur drift, antingen av åldersskäl eller av ekonomiska skäl (vilket beslutas av ägarna). Risken för underskott av el ligger längre fram i tiden, men ledtiderna för byggnation av ny elproduktion är väldigt långa och det finns därför inte tid att skjuta upp dessa processer. Det finns en bred politisk överenskommelse om att Sverige ska ha 100 % förnybart till år 2040. Energimyndigheten förutspår att vindkraftselen behöver bidra med minst 60 TWh jämfört med dagens 17 TWh.

Svensk Vindenergi uppger att med tagna investeringsbeslut kommer finnas ca 5 000 vindkraftverk i Sverige år 2022 jämfört med dagens ca 3 700 verk. År 2040 behöver vindkraftens produktion uppgå till 70 TWh för att uppnå 100 % förnybart. Då väntas antalet fortfarande ligga på kring ca 5 000 verk.

Detta beror på att nya vindkraftverk blivit ännu mer effektiva än dagens verk, som år 2040 har nått slutet av sin livslängd och monterats ned. Med tanke på den debatt som pågår i Sverige om klimatmålen och fossila utsläpp behöver vi ta ansvar för att utöka förnybar elproduktion.

Vindkraftsutbyggnaden är en mycket viktig del i detta.

- **Vad innebär det att wpd är ett tyskt företag och var går vinsten?**

wpd: wpd är en stor koncern med bolag i ca 21 länder. De svenska bolagen lyder under den svenska aktiebolagslagen, bokföringslagen och skattelagstiftningen precis som alla andra bolag i Sverige. Detta innebär att wpd betalar källskatt och sociala avgifter för alla anställda här i Sverige. Samtliga bolag är även momspliktiga. När bolagen går med vinst (alltså när vindkraftsparken är byggd och levererar el till det allmänna elnätet) kommer beskattning att göras här i Sverige precis som vilket annat bolag som helst.

Innan elproduktionen påbörjats är det enbart förlustsiffror i redovisningen, vilket är normalt när man utvecklar vindkraftsprojekt. wpd har under tiden 2001 – 2019 gjort investeringar i Sverige på ca 300 miljoner och under denna tid även gynnat en mängd svenska entreprenörer genom sin verksamhet genom t.ex. vindmätningar, fältinventeringar och utredningar som genomförs under projekteringstiden.

Tillståndsprocessen i Sverige tar upp till 10 år per projekt och kräver mycket stora investeringar, vilket är omöjligt att klara utan en kapitalstark ägare som har en stor tilltro till Sveriges potential för förnybar elproduktion. wpd har sedan 1996 gjort ett stort antal lyckade vindkraftssatsningar i hela Europa men även övriga världen.

Företaget arbetar långsiktigt och investerar kontinuerligt i nya projekt. Referenser till wpd's projekt finns här: <http://www.wpd.de/en/references/>

- **Vad händer med vindkraftverken när driftstiden är slut? Finns det någon risk att de lämnas kvar på området?**

wpd: Nej, det finns ingen risk att de lämnas kvar. Vid avslutande av verksamheten monteras vindkraftverken ner och transporteras bort. Detta skall göras inom den tidsram som gäller för tillståndet vilket vanligtvis anges till 35 år. En ekonomisk säkerhet för nedmonteringskostnader avsätts före vindkraftverken byggs. Det är Länsstyrelsen som ska godkänna den ekonomiska säkerheten för att byggnation av verken ska kunna påbörjas, vilket regleras i tillståndet för verksamheten. Att det finns medel för nedmontering av vindkraftverken säkerställs alltså redan före parken får uppföras.

Alla kraftslag har en påverkan. Vindkraft bedöms vara en av de få kraftslag vars påverkan i princip är helt reversibel, då området efter nedmonteringen återställs. En vindkraftspark kan därför betraktas som ett tillfälligt inanspråktagande av mark för att säkerställa en förnybar elproduktion. Förnybar elproduktion från en reversibel kraftkälla som bidrar till att stoppa klimatförändringarna är därför en möjlighet att säkerställa att vi kan lämna en bättre värld till våra barn och barnbarn.

- **Hur görs en nedmontering av vindkraftsparken?**

wpd: Det är tillståndsmyndigheten som anger vilka krav som nedmonteringen ska uppfylla. Det finns inga fastställda riktlinjer från statliga myndigheter angående hur nedmonteringen ska genomföras. Erfarenheter visar att de delar av vindkraftverket som har ett värde säljs antingen som begagnade delar eller som skrotåtervinning och fundamenten täcks med minst 0,5 m jord för att säkerställa en god återväxt av vegetationen. Vägarna lämnas vanligtvis kvar på önskemål från markägarna.

- **Hur mycket utländsk arbetskraft kommer det bli vid byggnation? Kommer det att uppföras tillfälligt boende i vindkraftsparken?**

wpcd: Utländsk arbetskraft avser i huvudsak den personal som monterar själva vindkraftverken, vilket beror på att det endast finns utländska turbinleverantörer (tyvärr finns inga svenska leverantörer). Den prognos som Vindkraftcentrum har tagit fram "Prognos avseende sysselsättningseffekter och regional nytta för vindkraftsprojekt Ripfjället" (baserat på erfarenheter vid byggnation av 8 uppförda parker i Sverige) visar att en vindkraftspark i Ripfjällets storlek kan ge ca 400 årsanställningar under byggfasen, varav ca hälften regionala, och ca 15 anställningar under driftsfasen, då det vanligtvis är i huvudsak personal från regionen. Inrest personal bedöms generera ca 41.000 gästnätter (fördelat under hela byggtiden) och en konsumtion på ca 20,5 miljoner kronor. Erfarenheter från likande byggprojekt är att inrest personal blir inhyst i omkringliggande boendemöjligheter i trakten. Någon tillfällig boendeanläggning inom vindkraftsparken är inte aktuell (detta utgör en byggarbetsplats under byggtiden). Prognosen finns publicerad på Ripfjällets hemsida.

- **Hur mycket koldioxidutsläpp genererar tillverkningen av ett vindkraftsverk och hur lång tid tar det innan den förnybara elproduktionen har kompenserat för detta?**

wpcd: Vad gäller koldioxidutsläpp vid tillverkning av vindkraftverk har olika turbintillverkare redovisat livscykelanalyser (LCA) vilka naturligtvis kan variera något, men generellt säger man att ett vindkraftverk efter 4-8 mån har producerat förnybar el i samma mängd som går åt för att tillverka det.

- **Hur mycket förnybar el kan Vindkraftspark Ripfjället generera under en livstid?**

wpcd: Ett 6 MW vindkraftsverk i ett bra vindläge kan generera 20 – 25 GWh per år och lågt räknat ca 500 GWh på en driftstid om 25 år. Vindkraftspark Ripfjället kan, enligt den exempellayout som visats i samrådshandlingen, generera ca 860 GWh per år och ca 21 TWh (= 21 000 GWh och 21 000 000 000 kWh) på en driftstid om 25 år. Som jämförelse producerar Trängslet vattenkraftverk ca 650 GWh/år, Ripfjället beräknas alltså producera ca 25 % mer el årligen än Trängslet.

Beräkningen är gjord på 40 vindkraftverk med en installerad effekt om 6 MW utifrån de faktiska vindmätningar som gjorts i projektområdet. Produktionen från de enskilda vindkraftverken varierar utifrån den exakta lokaliseringen (höjdläget och turbulens) men för den aktuella vindkraftsparken har en genomsnittsproduktion på 21,5 GWh per vindkraftverk använts.

- **Ripfjället ligger inom ett av försvarsmaktens lågflygsområden där andra vindkraftsparker fått avslag, hur skulle Ripfjället få tillstånd att byggas då?**

wpcd: Försvarsmaktens lågflygsområde är ett s.k. område av betydelse enligt 3 kap. 9 § 1 stycket miljöbalken, vilket är ett av de markanvändningsintressen som Miljöprövningsdelegationen ska väga in vid tillståndsprövningen. Stora delar av vindkraftsparkens projektområde är även angivet som riksintresse för elproduktion enligt 3 kap. 8 § 2 stycket miljöbalken, vilket innebär att vindkraft i dessa områden är att betrakta som ett nationellt intresse för elproduktion. Rent juridiskt kan de olika paragraferna tolkas som att elproduktion är ett tyngre allmänt intresse (riksintresse) än försvarsmaktens område av betydelse för lågflygsövning, men det är tillståndsmyndigheten som gör avvägningen mellan olika markanvändningsintressen i området. Försvarsmaktens lågflygsområde omfattar en yta om drygt 25 000 km². Vindkraftsparken planerade projektområde är ca 20 km², och tar således ca 0,08 % av lågflygsområdet i anspråk. Det gör att 99,9 % av lågflygsområdet återstår även efter att vindkraftsparken uppförts. Med utgångspunkt i totalförsvarets behov av en trygg och säker elproduktion kan decentraliserade vindkraftsparker i regionen bidra till en tryggad framtida elförsörjning.

- **Vad innebär det att företaget genomför ett samråd enligt regelverket och hur går det till?**

wpd: Enligt miljöbalkens regelverk ska samråd göras inför upprättande av en tillståndsansökan med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Inför samråden ska en samrådshandling tas fram och presenteras i god tid före samrådet. Vad denna handling ska innehålla beskrivs i miljöbalken. Den som genomför samrådet ska även se till att de som berörs av verksamheten blir inbjudna till samråd och att samrådshandlingen finns att tillgå. Vanligtvis genomförs samråd i form av ett fysiskt möte då verksamhetsutövaren beskriver verksamheten och redogör för den påverkan som kan förutspås vid tiden för samrådsmötet och svarar på frågor om projektet. Samrådet och samrådsunderlaget ligger sedan till grund för att de som berörs av verksamheten ska kunna inlämna synpunkter på verksamheten. Samråd med nationella myndigheter sker vanligtvis skriftligt.

Alla yttranden och synpunkter som inkommer under samrånstiden ska redovisas och bemötas i den samrådsredogörelse som ingår i MKB, och utgör därför en allmän handling.

Det förekommer även att verksamhetsutövaren på eget initiativ eller efter önskemål genomför andra aktiviteter utöver det som krävs enligt miljöbalkens regelverk. Exempel på sådana frivilliga aktiviteter är; utflykter till projektområdet eller till andra vindkraftsparker, permanenta utställningar, möten med föreningar eller organisationer som har önskemål om detta eller att bara finnas på plats lokalt för att svara på frågor från de som berörs av den planerade verksamheten. Alla dessa aktiviteter är att betrakta som en del av samrådet även om de inte är obligatoriska inför en tillståndsansökan.

- **Vad kommer vindkraftverken ha för ljusmarkeringar (hinderbelysning) och hur kommer dessa att placeras?**

wpd: Vindkraftverken utrustas med hinderbelysning enligt [Transportstyrelsens föreskrift](#).

Vindkraftverk som utgör parkens yttre gräns ska förses med vita blinkande ljus. De vindkraftverk som inte utgör parkens yttre gräns förses med röda ljus. All hinderbelysning är placerad på turbinhuset och inga ljus är placerade på vingarna.

- **Kommer wpd att betala någon så kallad bygdepeng om projektet byggs?**

wpd: Ja, wpd har som policy att avsätta utvecklingsmedel till bygden, något vi kallar för Vindkraftsfond. Syftet är att bygden där vindkraftsparken byggs ska få del i det värde som vindkraften skapar. Ett exempel på hur detta kan genomföras är att en vindkraftsfond upprättas, ur vilken de som bor och verkar i området kan söka pengar för projekt som utvecklar bygden. Avsättning för en vindkraftspark med 40 vindkraftverk kan uppskattas ge ca 600.000 kr per år.

- **Kommer vindkraftsfonden att betalas till Malung-Sälens och Torsby kommuner?**

wpd: Exakt hur fonden ska administreras är inte fastställt eftersom detta kan variera mycket mellan olika projekt, beroende på förutsättningar och önskemål i de enskilda projektet. wpd tar gärna emot förslag från bygden angående detta.

- **När ska kommunerna fatta sitt vetobeslut om vindkraftspark Ripfjället?**

wpd: Det är miljöprövningsdelegationen på Länsstyrelsen som skickar ut remiss om tillstyrkande till kommunerna (så kallat veto-beslut) vilket sker efter att tillståndsansökan har lämnats in. wpd planerar att lämna in tillståndsansökan i slutet av 2019.

- **När kan man lämna in sina synpunkter om projektet?**

wpd: Synpunkter till wpd inför tillståndsansökan lämnas senast den 30 augusti 2019 till wpd på adress: [wpd Ripfjället AB, Surbrunnsgatan 12, 114 27 Stockholm](#) eller till w.andersson@wpd.se

Man kan även lämna in synpunkter på projektet när ansökan har kungjorts av Länsstyrelsen. Detta görs när Länsstyrelsen har bedömt ansökan och MKB som komplett och det kommer att anges i media när dessa synpunkter senast ska lämnas. De synpunkter och yttranden som inkommer till wpd utgör en allmän handling och kommer att redovisas och bemötas i miljökonsekvensbeskrivningen.

- **Kommer wpd att ersätta fastighetsägare i anslutning till projektområdet på något vis?**

wpd: wpd betalar ett årligt arrende till berörda markägare i enlighet med ett arrendeavtal. wpd har även förbundit sig att avsätta utvecklingsmedel till bygden, se svar ovan. Det utgår ingen ersättning till fastighets- eller stugägare i omgivningen runt parken. Den planerade vindkraftsparkens ljud- och skuggutbredning samt påverkan på landskapsbilden bedöms i prövningen mot miljöbalken som tillståndsmyndigheten gör. I Sverige finns inga lagar, regler eller praxis som reglerar ersättning gällande olika verksamheters påverkan på fastighetspriser.